

Posudek diplomové práce Martiny Filipové „Prostor a čas v románu Vargase Llosy *Vypravěč*“

Rozčlenění diplomové práce je promyšlené, jen místy zakolísá (mám na mysli zejména vyčlenění devítiřádkové kapitoly „V džungli blíž k lidem“).

V této práci je na prvním místě cenné, že pojetí prostoru a času ve zkoumaném románu pojímá nejen v rovině tematické, ale také z hlediska románové stavby. Autorka si uvědomuje a na několika místech výslovně formuluje literární význam prostoru i času pro románový svět, který není pouhou ilustrací mimoliterární skutečnosti.

Tento přístup se zvláště zdařil v části věnované prostoru, kde se Martina Filipová opírá o Lotmanovo pojetí syžetové funkce postav ve vztahu k prostoru; s porozuměním je aplikuje při rozboru *Vypravěče* a také dalších latinskoamerických románů umístěných do pralesa. Zpočátku Lotmanovu teorii trochu zjednodušuje v tom, že hranici mezi „sémantickými poli“, kterou postavy překračují, vidí jen jako pohyb postav v prostoru; u románů založených na principu cesty je geografický prostor vskutku stěžejní, ale není to v lotmanovském smyslu jediná hranice. Oceňuji, že autorka to sama později naznačuje, např. když píše o „odchylce od normy“ jako události v textu, o překážkách kolem hranice, o postojích postav jako zdrojů pohybu (velmi dobré formulace na s. 10-11). Je z toho patrné, že teoretické východisko pro ni není jen „povinným“ úvodem, ale propojuje se s rozбором konkrétního díla a postupně se prohlubuje.

Ke kvalitám práce patří komparativní zřetel. Je zde nosný nápad sledovat určitý motiv napříč různými „romány pralesa“, ale místy je realizován příliš zkratkovitě a pro čtenáře nepřehledně (s. 13 a 14).

Část věnovaná času má méně zřetelné východisko, než tomu bylo u pojetí prostoru; přináší letmé zmínky o filosofickém pojetí času a povrchně působící citáty J. Arauja. U vztahu času a prostoru by spíše než zmínka z Filosofického slovníku zasloužila pozornost již klasická Bachtinova koncepce chronotopu. Právě ona mohla být výchozí teoretickou oporou, a to tím spíše, že Martina Filipová se Bachtina později, v pasážích o románovém cyklickém a lineárním čase, s dobrou znalostí dovolává; zde již je spojení teorie a konkrétní interpretace stejně dobré jako v části věnované prostoru. Zjednodušené je tvrzení, že Bachtin hodnotí cykličnost jako negativní; ostatně odkazy na Bachtinovu teorii v dalším výkladu M. Filipové to nepotvrzují.

Porozuměním pro teoretické myšlení (M. Eliade, F. Aínsa) se vyznačují pasáže věnované mytické rovině románu a otázce utopie. Autorka promyšleně propojuje obecné

poznatky o utopii Ameriky s eseji Vargase Llosy a s interpretací utopie ve *Vypravěči*. Jsou zde zajímavé interpretační nápady, např. v závěru 7. kapitoly (s. 42) nebo v 8. kapitole o symbolice pralesa, která svěže srovnává několik románů Vargase Llosy (originálně včetně *Zlobivé holky*). Tato kapitola podle mého názoru tvoří vrchol práce. Poslední kapitola o známých románových technikách Vargase Llosy je již připojena dosti chvatně.

Prostudovaná bibliografie je kvalitní, významně jsou zastoupeny práce teoretické. Jak je patrné z mého předchozího hodnocení, práce se sekundární literaturou je plně zvládnutá. Podotýkám, že u citátů z beletrie měly být uváděny i originály. Redakce textu je pečlivá, ojediněle unikly některé drobnosti (pozn. 40 odkazuje k jinému dílu, na s. 12 překlad „na biologické úrovni“ neodpovídá „a nivel botánico“, na s. 35 je chybné jméno Orvel).

Diplomová práce Martiny Filipové splňuje nároky kladené na diplomovou práci; doporučuji ji k obhajobě.

16. září 2008

prof. Anna Housková